

Waarom ben ik deze zomer, twee jaar later dan gepland, in Duitsland op bezoek gegaan bij Christoph Heinrich Meyer, een in Nederland onbekende blokfluitist en auteur van een in Nederland vrijwel onbekende blokfluitmethode?

Zijn methodes gebruik ik al 8 jaar en van alle methodes die ik ken (zowel Nederlandse, Duitse als Engelse) vind ik ze nog steeds de beste en de muzikaalste. Naar mijn idee is het muziekonderwijs in Duitsland degelijker en is de blokfluit daar populairder dan bij ons. Kortom genoeg vragen waarop ik een antwoord zocht. De ontmoeting was interessant en inspirerend. Het heeft me overtuigd een pleidooi te houden voor zijn werk en te proberen zijn methode vertaald te krijgen in het Nederlands en/of Engels, zodat nog veel meer docenten en leerlingen er mee kunnen werken. Het zou interessant zijn hem op de Erta-studiedag 2007 uit te nodigen voor een lezing en workshop. Persoonlijk heeft het gesprek mij ertoe aangezet vanaf nu alleen nog lesmateriaal te gebruiken waar ik zelf achtersta.

Je hebt naast blokfluit ook koordirectie gestudeerd en je speelt altviool en piano. Waarom heb je toch voor blokfluit als hoofdinstrument gekozen?

De blokfluit was altijd al mijn lievelingsinstrument, vanaf mijn vijfde jaar. De mogelijkheid om van fluiten te wisselen, het feit dat je het instrument zo makkelijk kunt vervoeren en de volksmuziek die je er zo goed op kunt spelen, dat vond ik allemaal geweldig.

Met mijn twee jongere broers speelde ik trio's en duetten op huis- en kerkconcerten en bij andere gelegenheden. Toch heb ik het klassieke en romantische repertoire erg gemist. Ik wou erg graag Mozart, Bach en Brahms spelen. Daarvoor was de piano voor mij heel geschikt. Op altviool ben ik begonnen omdat mijn vader vond dat je ook een strijkinstrument moest spelen. Tijdens mijn studie speelde ik altviool in het conservatoriumorkest. In die tijd kreeg ik ook mijn eerste directielessen en heb ik een opleiding tot koordirigent voltooid. Nu dirigeer ik mijn eigen amateur symfonie orkest, het Collegium Musicum aan de Kunst- en Muziekschool in Brühl (nabij Bonn), waar ik hoofdzakelijk blokfluit doceer.

Je hebt een sopraanblokfluitmethode in twee delen (1997/98 met cd) en een daarbij behorend oefenboek 'Flautino's Schatzkiste' en een altblokfluitmethode (2001, met cd) geschreven. Daarnaast nog een Kerstmuziekboek (2003 met cd). Al deze boeken zijn uitgegeven bij Ama-Verlag in Brühl. Kun je me vertellen hoe je er toe gekomen bent deze boeken te schrijven? Was het altijd al je wens om een methode met cd te maken?

Over de bestaande methodes had ik mijn twijfels. Ik vond dat ze eigenlijk meer voor volwassenen dan voor kinderen geschreven waren. Ook ben je als leraar totaal afhankelijk van wat kinderen kunnen onthouden van een les. Ze bevatten geen hulpmiddelen om het geheugen op te frissen voor het oefenen thuis. Mijn idee is dat kinderen sneller leren door na te doen – dus met de oren – dan met het verstand. Desondanks moet alle uitleg wel voor de ouders te volgen zijn. Ik kwam tot de slotsom dat ik een methode met cd moest maken. In 1996 kreeg ik die mogelijkheid.

Sinds het midden van de jaren negentig hebben bijna alle kinderen een cd-speler op hun kamer staan. De klanken op de cd moeten de kinderen helpen te onthouden wat de leraar tijdens de les behandeld heeft. Ook het ritme en de klank van de blokfluit kunnen op deze manier beter verinnerlijkt worden. Een belangrijk aspect is ook, dat de leraar of lerares zelf beslissen kan wanneer hij of zij voorspeelt, de kinderen zelfstandig laat werken of met de cd werkt.

Al 5 jaar van te voren was ik begonnen muziek voor de cd te verzamelen en te bedenken. Mijn belangrijkste doelstellingen waren: wat willen kinderen vandaag de dag horen, wat zouden ze moeten horen en welke muziekstijlen komen aan bod? Ik heb geprobeerd muziek voor kinderoren te vinden. Smaak kun je ontwikkelen, daarvan ben ik overtuigd.

De cd bij het Kerstmuziekboek wilde ik anders laten klinken dan de weeë kerstcd's die je zo vaak hoort. De arrangementen moesten eerder "klassiek", zonder synthesizer/pop/slagwerk begeleiding klinken. Ook moesten ze amusant, inspirerend en goed zingbaar zijn. Het was voor mij belangrijk om ook twee mooie vierstemmige Bach koralen in het boek op te nemen.

Zowel de muziekkeuze als het blokfluitspel op de cd zijn heel mooi en verrassend. De begeleidingen zijn zeer gevarieerd en erg mooi gemaakt. Ik ben van mening dat je je doel met de cd bereikt hebt. Het is een waardevolle aanvulling op het lesboek en ook op zichzelf het beluisteren waard. Je hebt er ook echte tophits bij! (bijv. nr.61 deel 1 en nr.6 en 7 deel 2!) Kun je vertellen hoe de arrangementen tot stand zijn gekomen?

Ik was heel gelukkig met mijn arrangeur Rainer Kirchmann. Hij is een natuurtalent en heeft mijn losse ideeën op een fantastische manier uitgewerkt. We konden niet alles live opnemen, want dan zou het te duur worden. Maar ik geloof dat je niet altijd kunt horen of het live of met de computer gemaakt is. Alle blokfluitpartijen zijn natuurlijk echt en ook de kikkers in deel 2 van de sopraanblokfluitmethode: ze komen allemaal uit de tuinvijver van Rainer.

Kirchmann heeft piano, compositie en zang in Berlijn gestudeerd en gitaar, slagwerk en dans zitten hem in het bloed. Hij heeft in verschillende bands gespeeld en is met Mikis Theodorakis op tournee geweest. In de opwindendste clubs van Berlijn is hij een graag geziene gast. Daar komen ook de vele ongewone sounds vandaan.

Spannend was steeds weer de vraag wat voor kinderen vanaf 6 jaar hoorbaar en in tempo haalbaar is. Een logisch volgorde van grepen, tempi en maatsoorten, een tweede stem, grafische notatie, muziekgeschiedenis in klanken enz. waren bestanddelen die goed op elkaar moesten worden afgestemd.

Heeft de methode veel succes?

Ja, vooral het eerste deel van de sopraanmethode. Helaas niet de Schatzkiste (het bijbehorende oefenboek). Dit boek moet echt samen met het eerste deel worden gebruikt, omdat de Schatzkiste het werk van de leraar kan vergemakkelijken. Het tweede deel van de sopraanmethode 'Flautino's spel op de blokfluit' bevat relatief veel tekst, omdat meer theoretische basiskennis bijgebracht moet worden, waaronder de chromatische toonladder, punkteringen en verschillende notenwaarden. Deze kennis is zo belangrijk om melodieën en hun betekenis in de harmonie intensief te beleven. Als leraar moet je echter wachten tot de leerling zin heeft om ze te leren. Dit tweede deel wacht nog een beetje op zijn ontdekking. Voor wie alle drie de delen spelen kan is het niet zo moeilijk meer om met altblokfluit te beginnen. Aan de ene kant is bijna de helft van de stukken speelbaar op de sopraanblokfluit en aan de andere kant veranderen niet de notennamen, maar alleen de namen van de grepen!

De opbouw van de sopraanblokfluitmethode bevat me zeer goed. Zelf had ik misschien iets langer de fis laten oefenen en dan pas de bes geïntroduceerd. Jij presenteert de fis en de bes en het herstellingsteken tegelijk, zodat je de mol en het kruis direct uitleggen en oefenen kan. Kun je iets meer over deze opbouw vertellen?

Het leidmotief van de behandeling van de fis en de bes is dat het voor kinderen direct duidelijk wordt dat je voor elke noot een kruis of mol kunt plaatsen. En dan het 'uitgumteken', het herstellingsteken, de voortekening weer kan laten verdwijnen. Dit heeft tot gevolg dat ook de chromatische toonladder direct gespeeld kan worden en hoe eerder je die kunt introduceren, hoe makkelijker het leren van alle andere toonladders wordt.

Wat betreft de bes: ik gekozen voor de greep 01346 zodat je een goede verbinding met de f kunt maken. (Dit heb ik direct uitgetoet en het werkte heel goed! SH). In het tweede deel heb ik ervoor gezorgd dat de balans van de blokfluit (na de registerbreuk d''-e'') voldoende aandacht krijgt en dat de 'bananenduim' voor het hoge register goed geoefend kan worden. Verder worden meer muziektheoretische onderwerpen behandeld, waaronder toonladders en solfège (horen, zingen, grijpen) en verschillende blaasmanieren.

Hoe heb je het ritme opgebouwd?

Voor het ritme wil ik eerst de kwart, achtste en halve noot en daarmee ook langere noten (met bogen), die je innerlijk tellen moet, internaliseren. Gepunteerde kwartnoten komen in het eerste deel vaak in de begeleiding voor en vanaf de helft van het boek ook in de melodieën, maar dan als kwartnoot plus achtste noot met een verbindingsboog. Mijn ervaring is dat pas wanneer de speler de gepunteerde noot kan spelen, als het ware in zijn oren heeft, hij ook in staat is om de notatie te begrijpen. (Iets wat jammerlijk ontbreekt in de meeste methoden! SH). Ook triolen moeten al snel gespeeld worden. In het eerste deel komen ze maar op één plek voor, maar dan in een opvallend arrangement, zoals je ze vaak in popmuziek hoort.

Vooraf het eerste deel is zo opgebouwd, dat de uitleg pas komt als de kinderen hetgeen wat uitgelegd wordt al kunnen spelen. Dus spelen, uitleggen (theorie) en weer spelen. De schriftelijke uitleg wordt over het algemeen meer door de ouders en minder door de kinderen zelf gelezen.

De altblokfluitmethode is een voortzetting van de sopraanblokfluitmethode. De overgang van de sopraanblokfluit naar de altblokfluit wordt heel zorgvuldig voorbereid, o.a. door middel van hersengymnastiek. Opmerkelijk zijn de vele technische oefeningen, zelfs een toonladder in B-groot! Zowel voor kinderen als voor volwassenen bevat dit boek veel aansprekende muziek. Onderwerpen als hulpgrepen, ontwikkelingen in de blokfluitbouw, literatuurvoorbeelden en zelfs het spelen van twee fluiten tegelijk worden behandeld. Kun je wat meer vertellen over de overgang van sopraan- naar altblokfluit?

De overgang van sopraan naar alt zou eigenlijk heel makkelijk zijn als het probleem dat de laagste noot op de altblokfluit een f is niet bestond. Op het moment dat de leerling de noten 'uitrekenen' kan, heeft hij het grootste probleem van de overgang al opgelost. Toonladders worden daardoor heel eenvoudig. Daarbij komt nog dat veel melodieën uit de sopraanmethode in het begin van de altblokfluitmethode herhaald worden en dat die dan plotseling makkelijk speelbaar zijn.

Gebruik je deze methode ook bij volwassenen?

De meeste volwassenen hebben vroeger een beetje sopraanblokfluit gespeeld en zijn blij dat ze naast theoretische uitleg door de cd ook klinkende muziek als voorbeeld hebben. Voor volwassenen is de methode net zo bruikbaar als voor jonge gevorderde sopraanblokfluitspelers.

Vinden de kinderen het leuk om de techniek oefeningen te doen?

Kinderen vinden de technische oefeningen heel leuk als ze de opbouwprincipes door hebben. Voordien spelen ze de oefeningen omdat de arrangementen ze aanspreken of omdat de leraar/lerares ze als huiswerk opgeven heeft. Veel plezier hebben ze zodra ze beter, sneller en mooier kunnen spelen dan op de cd!

Bijna alle stukken hebben aan het begin van het deel als basis een toonladder. De speler moet niet direct doorhebben dat hij een belangrijke basistechniek traint, hij wil gewoon graag muziek maken. Langzaam merkt hij/zij hoeveel makkelijker het wordt als je de toonladders en drieklanken herkent. Wie oefent er nou graag en met plezier toonladders en drieklanken? Om die reden heb ik deze muzikale oefeningen van hippe

arrangementen voorzien. Met begeleiding zijn ze ook op een ontspannen manier uit het hoofd te oefenen. Op deze plek zou ik Rainer Kirchmann graag nog eens heel hartelijk willen bedanken.

Hoe lang doet een leerling ongeveer over jouw lesboeken? Kun je nog iets meer over je lesaanpak vertellen?

Het doorwerken van het eerste deel van de sopraanblokfluitmethode samen met de Schatzkiste vergt 6-18 maanden. Kinderen vanaf 6 jaar doen er natuurlijk langer over; de leerlingen vanaf 8 jaar spelen na 6-12 maanden al in deel twee.

Na 2,5 tot 3 jaar beginnen ze met de altblokfluit. In mijn lessen volg ik vier sporen: een warming-up van lichaam en geest (vingertechniek en zo), dan iets met gevoel en aansluitend laat ik ze het huiswerk voorspelen en vlecht ik daar het nieuwe huiswerk doorheen. Daarbij probeer ik er altijd achter te komen hoe ik de kinderen echt door de muziek kan raken.

Geef je veel les?

Ja, 5 tot 8 uur op een dag. Afwisselend geef ik groepslessen en privélessen aan kinderen en volwassenen en coach ik kleine en grote blokfluitensembles. Daarnaast dirigeer ik het Collegium Musicum, een amateur symfonie orkest. Mijn methodes had ik niet kunnen schrijven zonder een schat aan jarenlange ervaring in het lesgeven aan kinderen.

Heb je ook een cd gemaakt?

Ja, met mijn blokfluitkwartet Springflut(e) de cd 'Quatrolog' met zowel oude als moderne muziek in 1996.

Wat vind je van de ontwikkelingen in de blokfluitbouw, vooral bij de firma Mollenhauer?

Heel goed en belangrijk. Super innovatief. Daarop heeft de wereld gewacht. Waar Moeck een beetje stil is blijven staan heeft Mollenhauer de laatste 5 jaar geweldige instrumenten ontwikkeld. Beginners laat ik op de houten Canta-sopraan van Mollenhauer spelen. Deze klinkt mooi en bevordert het maken van een goede klank. De knikbassen met een nauwer windkanaal zijn ook interessante beginners instrumenten en zien er echt cool uit. Ook de fluiten met het verstelbare blok zijn goed bruikbaar. Ik heb met mijn leerlingen ook een cursus blokfluitbouw bij de firma Mollenhauer gevolgd en dat was heel leuk!

In Arnhem waar ik woon is 80% van de leerlingen op de muziekschool uitsluitend met lichte muziek bezig. Hoe is dat in Duitsland?

Op de muziekschool waar ik lesgeef wordt aan klassieke muziek de voorkeur gegeven. Maar we hebben ook uitstekende jazz-leraren en bigbands, waarvan het niveau zo hoog is, dat inferieure muziek niet meer gespeeld wordt. Bij de leerlingenconcerten komt lichte muziek nauwelijks aan bod.

Denk je dat de blokfluit toekomst heeft?

Ja, dat geloof ik. Het is een topinstrument. Je moet er goede muziek op spelen, interessant les op geven en kinderen en volwassenen zoveel mogelijk samen laten spelen (ensemble en groepen).

Hartelijk dank Christoph voor dit gesprek.

Christoph Meyer heeft zijn eigen website: www.flautino.de Meer informatie over de boeken vind je ook op www.ama-verlag.de en bestellingen kun je opgeven via: mail@ama-verlag.de.

Op dit moment wordt druk onderhandeld met de uitgever over een Nederlandse of Engelse vertaling van de boeken. Christoph wil graag weten of een Engelse uitgave van de altblokfluitmethode ook bruikbaar is in Nederland. Wil je het initiatief tot een Nederlandse en/of Engelse vertaling steunen stuur dan – zonder verplichtingen!- een e-mail naar sabine.dhont@planet.nl

Sabine d'Hont en Christoph Meyer, juni/oktober 2006

